

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 7/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av livsmedelslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 23 april 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av livsmedelslagen (RP 40/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- livsmedelssäkerhetschef Veli-Mikko Niemi, veterinäröverinspektör Anna-Maija Grön-

- lund och äldre regeringssekreterare Hannu Miettinen, jord- och skogsbruksministeriet
- avdelningsdirektör Maria Teirikko, Livsmedelssäkerhetsverket Evira
- expert Leena Suojala, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- justitieministeriet
- Finlands Veterinärförbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen förslås det ändringar i livsmedelslagen. Ändringarna föranleds av vissa ändringar i Europeiska unionens livsmedelstagstiftning och av nationella lagstiftningsbehov.

Livsmedelslagen ändras så att den motsvarar Europeiska unionens lagstiftning vad gäller trikinundersökningar i samband med köttbesiktning av svin. Enligt kommissionens förordning som ska tillämpas från ingången av juni 2014 får antalet trikinundersökningar minskas för sådana svin som fötts upp under officiellt erkända kontrollerade uppfödningförhållanden. Till livsmedelslagen fogas enligt förslaget bestämmelser om officiellt erkännande av kontrollerade uppfödningförhållanden. Dessutom föreslås att

också de andra bestämmelserna i paragrafen om köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill ses över så att de bättre motsvarar Europeiska unionens lagstiftning.

För att säkerställa övervakningen av de tvärvillkor som gäller livsmedelssäkerhet på gårdar med växtproduktion utfärdas det i den föreslagna lagen bestämmelser om tillsynsmyndigheten. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska svara för övervakningen.

Det föreslås också att ett bemyndigande att utfärda förordning gällande primärproduktion upphävs som obehövligt.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Bestämmelser om trikinundersökningar av svin finns främst i kommissionens förordning (EG) 2075/2005 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött, nedan trikinförordningen. Enligt trikinförordningen ska köttet av alla djurarter som är mottagliga för trikininfektion undersökas med avseende på trikiner i samband med köttbesiktningen. Sådana djurarter är av husdjuren svin och hästar och dessutom vissa djurarter som hör till hägnat och frilevande vilt, såsom vildsvin och björn.

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet EFSA gav i oktober 2011 ett yttrande om köttbesiktning av svin, enligt vilket trikiner vid sidan av salmonella, yersinia och toxoplasmos utgör en av de mest betydande riskfaktorerna. Trikinrisken kan emellertid kontrolleras med så kallade kontrollerade uppfödningförhållanden, genom vilka man bland annat förhindrar att trikinernas värddjur, såsom råttor, kommer in i svinstallarna och foderförråden. I Finland förutsätter kontrollen av trikinrisken att svinen hålls inomhus, eftersom det konstaterats att trikinförekomsten är rikligare hos våra vilda djur än i många andra medlemsländer

På grund av EFSA:s yttrande ändrades trikinförordningen 2013, och den ändrade förordningen börjar tillämpas från den 1 juni 2014. Enligt förordningen kan trikinundersökningarna i fråga om slaktsvin minska till 10 % av de djur som sänds in för slakt när svinen kommer från ett primärproduktionsställe som officiellt erkänts uppfylla trikinförordningens krav på kontrollerade uppfödningförhållanden. Utöver enskilda primärproduktionsställen är det möjligt att erkänna grupper av primärproduktionsställen som uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden. Det är frivilligt att ansöka om officiellt erkännande av kontrollerade uppfödningförhållanden.

Om det inte under tre år konstateras trikiner hos svin från officiellt erkända kontrollerade uppfödningförhållanden kan de svin som kommer från sådana förhållanden helt undantas trikinundersökningar. Utskottet konstaterar att trikinförordningen dessutom tillåter att en medlemsstat upphör med trikinkontrollerna i fråga om svin från officiellt erkända kontrollerade uppfödningförhållanden, om det genom trikinundersökningsstatistiken med 95 procents konfidensgrad kan visas att trikinprevalensen inte överstiger en på miljonen. Suggor och galtar ska fortfarande undersökas till 100 procent, liksom även svin som inte kommer från kontrollerade uppfödningförhållanden

I Finland slaktas årligen över två miljoner svin och alla dessa djur genomgår trikinkontroll. Utskottet har fått veta att efter 2005 har hos inhemska slaktsvin konstaterats bara ett enda trikinfall 2010. Även om trikinförekomsten i den finländska faunan är stor, är det möjligt att dra ner på trikinkontrollerna av svin som kommer från kontrollerade uppfödningförhållanden. Utskottet konstaterar att Finland tills vidare har varit framgångsrikt i kampen mot trikinhotet.

Lagförslaget gör det möjligt att nationellt minska på antalet trikinkontroller enligt trikinförordningen eller helt upphöra med dem i fråga om svin från officiellt erkända kontrollerade uppfödningförhållanden. Utskottet konstaterar att det i Finland inte för närvarande finns något system för officiellt erkännande av kontrollerade uppfödningförhållanden. Det föreslås att Livsmedelssäkerhetsverket i framtiden ska ges i uppdrag att erkänna och kontrollera denna typ av uppfödningförhållanden.

Enligt trikinförordningen ska myndigheterna kunna reagera på en försämrad eller förbättrad trikinsituation genom att anpassa sina befintliga resurser. Livsmedelssäkerhetsverket ska enligt lagförslaget ha rätt att meddela föreskrifter om trikinundersökningarnas omfattning när trikinförordningen förutsätter att antalet undersökningar utökas eller ger möjlighet att minska el-

ler upphöra med undersökningarna. Utskottet anser att denna flexibilitet är behövlig.

Det är i sista hand slakteriindustrin som beslutar om det lindrigare trikinkontrollförfarandet ska tas i bruk i Finland. Även om det från industrins håll har hoppats på att trikinkontrollerna förenklas och skyldigheten att kontrollera varje kropp slopas, *anser utskottet det nödvändigt att se till att i synnerhet inte producenterna orsakas oskäligen extra kostnader eller en administrativ börda på grund av reformen.*

De nya avgifterna kommer eventuellt också att gälla djurhållningsplatserna trots att den ekonomiska nyttan av svin som fötts upp under kontrollerade uppfödningförhållanden tillfaller slakteriaktörerna, som inte längre är tvungna att göra trikinkontroller på sådana svin. Utskottet anser att det bör gå att styra kostnaderna för övervakningen av erkända uppfödningförhållanden till slakteriaktörerna som i den nya situationen kommer att ha den ekonomiska nyttan av färre trikinkontroller. En möjlighet är att kostnadsfördelningen sköts genom avtal mellan slakterierna och gårdarna. Utskottet framhåller att det redan för tillfället görs en hel del avgiftsbelagda hälsokontroller på gårdarna som på ett oskäligt sätt ökar producenternas kostnader och att det i fortsättningen måste gå att få ersättning genom prissättningen av trikinfria kvalitetsprodukter.

En bra praktisk lösning skulle vara att utnyttja hälsoklassificeringsregistret Sikava för grupp-erkännanden, varvid redan utfört arbete för att höja kvaliteten kan beaktas och myndighetsåtgärderna förenklas. Med förordnad veterinär avses i propositionen ett formellt, internt bemyndigande av Sikava som inte medför myndighetsstatus. Den förordnade veterinären ska övervaka att kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden uppfylls på de produktionsställen som ingår i systemet. Bemyndigandet, villkoren för bemyndigandet och förfarandena samt den bemyndigades rättigheter, skyldigheter och ansvar baserar sig på Sikavas interna, privaträttsliga avtal. Utskottet anser att kostnaderna också för de producenter som står utanför Sikava måste hållas på en skälig nivå i det nya systemet.

Enligt lagförslaget ska köttbesiktningen ändras så att möjligheten för personal som är anställd av ett slakteri att hjälpa till vid köttbesiktning utvidgas också till andra djurarter än fjäderfän och hardjur, i den mån unionslagstiftningen tillåter det. Utskottet anser att förslaget är korrekt.

För att säkerställa övervakningen av de tvärvillkor som gäller livsmedelssäkerhet på gårdar med växtproduktion utfärdas det i den föreslagna lagen bestämmelser om tillsynsmyndigheten. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska ansvara för tillsynen. Genom förslaget försöker man förhindra sådana återkrav av stöd från Finland som beror på att övervakningen enligt kommissionen varit bristfällig. Utskottet finner det mycket viktigt att övervakningen av de tvärvillkor som gäller livsmedelssäkerhet på gårdar med växtproduktion kombineras med annan övervakning som NTM-centralerna utför så att antalet myndighetsbesök på gårdarna inte ökar.

Officiellt erkännande av kontrollerade uppfödningförhållanden enligt 54 c § och övervakningsskyldigheten enligt 30 § medför nya uppgifter för Livsmedelssäkerhetsverket. Trots det stränga finansiella läget menar utskottet att Livsmedelssäkerhetsverkets resurser måste ses över.

Eftersom Finland är ett glest befolkat land där avstånden är långa framhåller utskottet avslutningsvis vikten av en snabb revidering av livsmedelslagen så att också andra veterinärer än tjänsteveterinärer ska kunna godkännas som den myndighet som besiktar levande djur på ett primärproduktionsställe. Det mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva för såväl myndigheter som aktörer skulle vara att ändra lagstiftningen om besiktning av levande djur på det ovan nämnda sättet, i den mån EU-lagstiftningen möjliggör det. Under beredningen finns det dock skäl att noggrant utreda frågorna kring veterinärernas ansvar. En ny praxis skulle vara mer flexibel för producenterna och sänka kostnaderna till en skälig nivå. Det synnerligen glesa nätverket av tjänsteveterinärer och det ännu glesare nätverket av slakteriveterinärer ökar för närvarande produktionskostnaderna inom husdjurssektorn, som också annars kämpar med lönsamheten.

JsUB 7/2014 rd — RP 40/2014 rd

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 27 maj 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Markku Eestilä /saml
Lasse Hautala /cent
Reijo Hongisto /saf
Anne Kalmari /cent

Timo V. Korhonen /cent
Pirkko Mattila /saf (delvis)
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /saml
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.